

V armádě

„Byla válka a Němci útočili po celém světě. Angláci se bránili se slzama, potem a krví. Cejtil jsem, že záleží i na mně, abych se přičinil. A proto jsem se přihlásil k *čé es armádě* v zahraničí. Žádal jsem o přidělení k letectvu, protože letectvo bylo jedinou zbraní, která aktivně zasahovala do války. K mému velkému zklamání mě ale poslali do doplňovacího tělesa *čé es armády* v Cholmondeley. První měsíc jsem se jen učil pochodovat po anglicku, se čtyřmi dupnutími na otočku a s pažemi nataženými jako podle pravítka. Cvičili jsme tam úkony pozemního vojska podle zastaralých předpisů. *Á jedna jedna*, pochod v pozoru, pochod smuteční, pochod v útvaru. Rozborka a sborka pušky, střelba z pušky. Nalevo je *port*, napravo *starboard*. A anglické hodnosti že sahají od *aircraftman* po *marshal of the RAF*.

Moje opakované žádosti o přeřazení k letcům však nebyly vyslyšeny. K přelomu došlo, až když jsem jednoho dne měl čtyřiaadvacetihodinovou službu u brány. Ráno před východem slunce jsem zaslechl, jak se po silnici k táboru blíží horda ožralých vojáků. Podle předpisů jsem zakřičel:

„Stůj! Kdo tam!?“

Odpověď byla:

„Vole, s námi je velitel tábora!“

Já na to:

„Já ho neznám. Jaký je heslo!?“

No pokřikovali jsme na sebe, já jsem výhruzně lomozil závěrem pušky, byl jsem neústupný a všichni dohromady jsme nadělali tolik hluku, že jsme probudili velitele stráže. Ten mě zahnal a úslužně zvedl závoru.

Ve štábu útvaru se potom řešilo, že vojín Löwenstein byl hubatej na velitele táboara. Na to je vojenský soud. Ale u soudu by vyšlo najevo, že velitel tábora se vracel ožralej jako prase a dávno po večerce. A tak aby se to ututlalo, uklidili mě k letectvu, kam jsem beztak chtěl.“

„Takže ty jsi, Tome, u tý slavný RAF sloužil vlastně za trest!“

„Ano!“ směje se Tom. „Putoval jsem potom do RAF základny Cosford, kde proběhly zdravotní zkoušky, očkování proti tropickým nemocem a doplňkové školení:

Levá – *port*, červený světlo.

Pravá – *starboard*, modrý světlo.

Vojín je *AC/2, second class*.

Rotný – *flight sergeant*.

A důstojníci nosí hodnostní označení na okraji rukávu. Říkali jsme tomu *písní kroužky*.

Prošel jsem zdravotní zkouškou na letce, ale nebyl jsem zařazen mezi piloty spitfiru, jak jsem toužil. Celkem logicky mě poslali do výcviku pro radiotelegrafisty, k čemuž jsem měl předpoklady z univerzitních studií elektroniky a radio-techniky. A taky byla jistá nechuť nechat Židy působit ve funkci pilota a postoupit do vyšších šarží.“

„Proč, Tome?“

„Já nevím. Možná proto, že jsme mluvili německy líp než česky. Říkalo se, že Židé *němčí*. Anebo za tím byl primitivní antisemitismus. Ten byl v Anglii taky rozšířený. Znáš přeci Shakespearova Shylocka.

Nastoupil jsem tedy do Number one Radio School RAF, kde mě zapsali do seznamu československých zahraničních vojáků. A musel jsem vyplnit evidenční dotazník. Narazil jsem ale u osvětového důstojníka, který se mnou ten dotazník vyplňoval.

On: ‚Píšete národnost československá. To neexistuje. Můžete být Čech, Slovák, Němec nebo Žid.‘

Já: ‚Ale já jsem Čechoslovák!‘

On: ‚Jakou obecnou školu máte?‘

Já: ‚Československou s německým vyučovacím jazykem.‘

On: ‚Tak jste Němec! Národnost se nemění jako košile!‘

Já jsem ale trval na své národnosti československé, která v té době byla zaručena ústavou. To on ale neuznal, napsal mi tam národnost německou a já jsem to odmítl podepsat.

Později jsem podepisoval slib, že budu sloužit anglickému králi po dobu tehdejšího stavu nouze. *For the present state of emergency*.

Po válce mi bylo nabídnuto občanství britské a možnost zůstat žít v Anglii. Zvolil jsem si československé občanství.“

„Proč, Tome? A nelitoval jsi toho později?“

„Počkej, počkej! Postupně... V Cosfordu jsem si také založil *flying log book*, do kterého jsem zapisoval všechny lety v RAF. Při odchodu do civilu jsem tam měl naletovaných asi pět set nalétaných hodin.

Dva měsíce jsme cvičili morseovku, abychom dosáhli rychlosti dvacet slov nebo sto znaků za minutu. Pak jsem pokračoval provozem radiostanic ve vzduchu. Nejdřív v letadlech Airspeed Oxford, což byl dolnoplošník dvojmotorový, a pak v malém jednomotoráku Percival Proctor, kde jsme měli velikánskou stanici Marconi na zadním sedadle.

Jednou jsem zjistil, že pilot má na uniformě nášivku CZECHOSLOVAKIA, tak jsem se ho hned ptal, jestli bych si nemohl taky šáhnout na knipl. Pobaveně odpověděl, že v tomto letadle ne, ale že má k dispozici letadlo Tiger Moth pro kondiční létání a že se mám v neděli dostavit k příslušnému hangáru.

Nadšeně jsem v neděli nastoupil do letadla Tiger Moth, dvojplošníka s otevřenou kabinou, který měl jako komunikační systém hlasovou troubu. Pilot mi půjčil svoji *haubnu**, tak jsem slyšel jeho pokyny, ale on neslyšel moje odpovědi. Nastartoval a předal mi řízení. Musel jsem dodržet směr a rychlost. Po chvíli mi ale řekl:

„Utáhni si pásy a do ničeho mi nešahej.“

Potom dělal s letadlem různé kotrmelce, výkruty, střemhlavé lety a podobné bojové operace a zeptal se mě, jak mi je. Zvedl jsem palce, že jako dobře, a tak mi řízení předal. Ale mně bylo z těch jeho lopinků špatně od žaludku, a tak jsem musel letadlo nechat letět a blinkal jsem přes postranice. Letadélko dělalo na obloze psí kusy, ale já, jakmile jsem se uzdravil, dodržel jsem zase nařízené letové parametry k letišti. Po přistání mě pilot celkově pochválil, ale ptal se:

„O jakou ses to tam, prosím tě, pokoušel akrobacii?“

Na příští tréninkový let už jsem šel se skromnější snídaní v žaludku.

Po prvních měsících výcviku jsem dostal nášivku na uniformu, polokřídlo s písmenem S (jako signalista), a československý odznak polní pozorovatel – letec, kterého si moc cením.

* *slangový výraz pro leteckou kuklu*

Protože jsem prokázal znalosti elektroniky, poslali mě na další kurz palubního radiomechanika. Naučil jsem se zapojení palubních stanic Marconi a diagnostikovat základní poruchy, vadné elektronky, pojistky a podobně.

Asi po šesti týdnech jsme dělali závěrečné zkoušky. Dostal jsem úlohu v praktické části cvičení:

„Zde máte hliníkové šasi a zde máte měděný drát. Zde máte pájku, cín a kyselinu. Vokažte, jak to spojíte.“

Dáte-li si ohřát pájku, zkoušející se vám vysměje:

„Never, man, never! You will sooner solder your balls to your braces than copper to aluminium!“*

Tuto poučku si pamatuji dodnes. Nikdy nepájím měděný drát na hliníkový plech cínem. Jedině přes letovací očko.

Tím jsem byl pasován na *wireless operator mechanic*. Ale žádné nové nášivky s křídýlky jsem na to nedostal. Nosil jsem nadále nášivku s polokřídlem S.

Příští moje štace byla Number ten Air Gunners School RAF, Barrow-in-Furness. Tam jsme asi dva měsíce stříleli ze všeho možného po zemi i ve vzduchu. Ze země i z letadel Avro Anson.

V prosinci 1944 jsem konečně odcházel z Air Gunners School do bojové perutě, což jsme příslušně oslavili pijatikou.“

* *Nikdy, chlape, nikdy! To si dřív přiletuješ koule ke kšandám než měď na hliník!*